

Prof. E. Kretschmer te Tübingen noemt in zijn beroemd werk over lichaamsbouw en karakter de lichaamsbouw naast den psychischen toestand en de persoonlijkheid, het klaarblijkelijk gevolg van de geheele massa der geërfdde eigenschappen. Hij geeft in tabel no. 12 een duidelijk overzicht van de diagnose van het gezin van een 48-jarige beambte naar constitutie en karakter. Schakelen we deze laatste eigenschappen even uit, en letten we allereerst op den lichaamsbouw. De vader was een lange, breedgeschouderde, sterkgebende Duilscher, de moeder had een betrekkelijk kleine en ietwat korpulente gestalte. De oudste zoon was groot en geleek op zijn vader. De tweede zoon had een schraal uiterlijk. De derde was zeer korpulent en leek op zijn moeder. Het vierde kind was een dochter, die lang en schraal van gestalte was. In gestalte kregen dus de vader en de moeder van dat gezin ieder één navolger, terwijl twee kinderen een gemengd type hadden. De schrijver durft niet beslissen of deze twee de lengte van hun vader hadden dan of hun schraal uiterlijk het gevolg was van het bezit van die gestalte bij één van hun voorouders. De gewone ervaring, die zich in den volksmond uit is, dat van de kinderen de één in gestalte naar den vader, de ander naar de moeder aart. Aan de gemengde typen wordt gewoonlijk weinig aandacht geschonken. Zoo verklaren wij het, dat Prof. Honig schrijft, dat de Creationist erkent, dat de kinderen het lichaam van hunne ouders ontvangen. Elders zegt hij, dat ze soms ook het type vertoonen van hun voorouders. Ook hierin wisselen rhythmus en variatie elkander af, een afwisseling die niet wijst op mechanische wetten, maar veeleer op de hand eens kunstenaars, zooals God Zichzelf vaak noemt in Zijn openbaring.

Tot hetzelfde resultaat komen wij, als we Prof. Hugo Münsterberg's 1916 volgen bij zijn onderzoek naar de oogen van kinderen, wier ouders bruine of blauwe oogen hebben of verschillen in kleur van de oogen. Eén van zijn conclusies is, dat als één van de ouders bruine, de andere blauwe oogen heeft, en de bruinoogige heeft ouders van wie maar één bruine oogen heeft, dan is de helft van de kinderen bruin, de andere helft blauw van oogen. Ook hierbij zijn de gemengde typen de meest voorkomende.

De man in de straat besluit tot erfelijke eigenschappen bij kinderen door te letten op hun gelaat. O, dat is er één van N., dat kun je wel zien aan 't gezicht, hooren we hem zeggen. Zonder in de finesses van de physiognomie te treden merken we hierbij op, dat gelaatstreken niet alleen erfelijk zijn in gezinnen, maar ook in families, geslachten, volken en rassen. De Mongool is zwakneuzig, de Kaukasiër sterkneuzig, de Semiet kromneuzig. Er zijn geslachten met arendsnuzen, andere met wipneuzen en nog andere met dikke neuzen. Aristoteles noemt de eersten intelligent, de tweede soort weelderigen en de derde langzamen van begrip. Zij, die den mensch als een mechanisme beschouwen, verklaren die overeenkomst in gelaatstreken uit het bezit van dezelfde klieren met inwendige afscheiding, doch dit is een bloot vermoeden. Voor ons zijn deze gelaatkundige eigenschappen mede de grenzen, die God heeft getrokken bij het afzonderen der volken van elkander. Die grenzen gaan echter niet altijd door tusschen de gezinnen, want er zijn tal van kinderen, wier gelaatstype teruggrijpt op de grootouders of overgrootouders. De eenheid en de verscheidenheid op dit gebied zijn o.i. architectonische kunst toegepast op het menschelijk geslacht door een hogere hand. De menschelijke factor hierin is voor ons tweede oorzaak. God voegt man en vrouw samen. God bepaalt hun vruchtbaarheid. Toch zijn zij verantwoordelijk voor hun daden. Wij staan hier wel voor een mysterie, doch wij mogen geen van beide oorzaken uitschakelen.

De erfelijkheid van temperamentseigenschappen is door middel van enquête vastgesteld door de Professoren Heymans en Wiersma. Zij stelden in het „Zeitschrift für Psychologie“ no. 45 zich de volgende vragen: 1e. Is ons materiaal betrouwbaar? Daarop volgt het antwoord: Niet zoo dat elk bericht door ons ingewonnen betrouwbaar is, maar wel zoo, dat geen geregeld voorkomende fout is ingeslopen. 2e. Is ons materiaal talrijk genoeg? Daarop heet het, dat meer materiaal zeker gewenscht was, en dat de enkele uitkomsten niet te veel mogen vertrouwd worden, wel hetgeen uit meer uitkomsten tesamen blijkt. 3e. Berusten de vastgestelde afhankelijkheidsbetrekkingen werkelijk op erfelijkheid, of geheel of ten deele op de opvoeding? Daarop wordt geantwoord, dat de invloed van erfelijkheid en opvoeding in het materiaal niet kon gescheiden en afzonderlijk gemeten worden, zoodat hun cijfers alleen voorloopige waarde hebben. Er bestaat echter grond om te vermoeden, dat de invloed van de erfelijkheid die van de opvoeding ver overtreft.

In deze laatste uitspraak hebben we één van de conclusies waartegen Prof. H. Bavinck reeds heeft gewaarschuwd. Hij schrijft in zijn werk „De nieuwe opvoeding“, p. 32, dat men met de erfelijkheid en vooral ook met de conclusies, die men daaruit zou willen afleiden voor de praktijk, uiterst voorzichtig moet zijn.

Den Haag.

LOS.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

De Bijbel op de Openbare School.

Dat moeilijke onderwerp is weer aan de orde. Men is daar aan bezig van twee kanten: in de kringen van het Bijzonder, zoowel als van het Openbaar Onderwijs. Ja, ook in laatstgenoemde kringen. Men is daar langzamerhand gekomen tot de ontstellende gedachte, dat verwaarloozing van de kennis der Heilige Schrift het opgroeiend geslacht op een lager cultuurniveau houdt, het in menig opzicht vreemd doet staan tegenover de eigen taal. Vooral, wanneer men er dan bij weet, dat in menig ander land toch nog altijd een zekere kennis van de Heilige Schrift, ook op de Overheidsschool, wordt aangebracht, dan wil men wel op zijn schreden terugkeeren. Men erkent dan, te ver te zijn gegaan in het verbannen van dat Woord van de school.

Ook in eigen kring voelt men zich niet verantwoord. Men wijst dan op de roeping, die wij toch hebben voor onze naasten: wij mogen toch zoo'n groot gedeelte van de kinderen onzes volks niet laten opgroeien, zonder dat ze ooit van Jezus gehoord hebben en onze Overheid, de Overheid van een Christelijke natie, moet op haar school uitkomen als zich van haar roeping bewust. Men vraagt zelfs het vak Bijbelsche Geschiedenis als een verplicht vak voor de Openbare School.

Om een beetje wegwijs te blijven in den doolhof van velerlei redeneeringen, moeten we trachten, enkele lijnen goed vast te houden. Wat betreft de mannen van het Openbaar Onderwijs, die nu het pleit voeren voor den Bijbel of althans voor wat Bijbelsche Geschiedenis op de Overheidsschool, al is het maar in den vorm van een leesboek, zou ik willen opmerken, dat we in ons land daarvoor altijd de mogelijkheid hebben gehad, omdat wij de neutraliteit altijd zeer betrekkelijk hebben gehandhaafd. Wanneer er van de zijde der ouders geen bezwaar tegen was, hebben we in vele streken van ons land een Christelijke, een Rooms-Katholieke overheidsschool gehad. Nu heeft de wet van 1920 het mogelijk gemaakt dergelijke scholen om te zetten in Bijzondere scholen, wat dan ook voor een groot deel gebeurd is. Hier geeft de Bijzondere school de oplossing van de schoolkwestie.

Men zal toch niet zoo ver willen gaan, dat men de kinderen van ouders, die beslist tegen elk godsdienstig onderwijs zijn, wil dwingen, aan dat onderwijs deel te nemen! Vrijgeven voor zoo'n uur breekt al weer de hooggeloopte eenheid van de school.

En nu de voorstanders in eigen kring. Ik krijg bij wat mannen als Ds Lingbeek zeggen, altijd de gedachte, dat zij de Overheid willen laten doen, wat ze zelf verzuimd hebben. De wet biedt de gelegenheid door godsdienstleeraren godsdienstonderwijs te geven. Dat is iets, al achten wij het ook geheel onvoldoende. Een echte school van een Christenatie is niet een neutrale school met een uurtje godsdienstonderwijs. Maar wie wil doen, vindt hier toch een aanknooppunt. Men zal toch ook hier niet zoo ver willen gaan, dat men tegen den zin der ouders in, godsdienstonderwijs wil geven?

En dan komt daar nog een zeer moeilijke kwestie bij. Bijbelsche Geschiedenis een verplicht leervak. Wie moet dat geven? Vindt men aan elke school, ik zal maar niet vragen een aantal, maar één leerkracht, die dat vak kan geven en het ook wil geven met de liefde, die het onderwijs alleen kan doen slagen.

Dan spreek ik er nog maar niet van, dat men dat vak wel eens ingevoerd heeft, om de concurrentie, die de Bijzondere school aan de Openbare deed, het hoofd te kunnen bieden. Deze min nobele bewegingen zullen we maar uitschakelen. Hier moeten we edele motieven onderstellen. Nooit mag van onze zijde ook maar de schijn worden aangenomen, alsof het er ons om te doen zou zijn, de Openbare school zoo slecht mogelijk te maken. Maar even stellig moeten we blijven handhaven het recht van de ouders, om te beslissen, welk onderwijs ze voor hun kinderen begeeren.

Daarom kunnen mannen als Ds Lingbeek met alle kracht gaan ijveren voor de Bijzondere school. Deze biedt ook voor hen de oplossing van de schoolkwestie. Dan behoeft men niet clandestien het kind te bewerken in een anderen geest dan de ouders begeeren, een werk, dat trouwens bij voorbaat met onvruchtbaarheid geslagen is in de meeste gevallen.

Een beetje lezen over wat Bijbelsche personen, waar dat kan, geeft daarom geen bevredigende oplossing. Men doe het, indien men er kans voor ziet en eerlijk voor de ouders blijft. Maar van alle kanten ga men zien, dat in het klassieke land der vrijheid de Bijzondere school de oplossing biedt van heel wat kwesties op schoolgebied.

Nog één wensch moet mij hierbij van het hart. Sommigen willen Bijbelsche Geschiedenis een verplicht leervak voor alle scholen maken. Het zou dan onder de imperatieve vakken van art. 2

komen. Dat zal niet gaan, hebben we gezien. Maar men kan het onder de facultatieve vakken opnemen. En dan moeten de uren voor subsidie aan de Bijzondere school meetellen. Ook uit den nu gevoerden strijd moet het weer duidelijk worden, dat het toch zeer verwonderlijk is, dat in het Christelijk Nederland alle lessen meetellen, gehonoreerd worden, maar niet die voor de Bijbelsche Geschiedenis. Die golden dus niet voor algemeen vormend. Daar moest nu meteen een eind aan gemaakt worden.

Gr.

G. MEIMA.

BRIEF UIT AMERIKA

Van „Arminiaansch-Gereformeerd“ tot „Barthiaansch-Gereformeerd“.

Dr Edwin Lewis, van wien ik den vorigen keer schreef, zeide aan het begin van zijn redevoering te Princeton-Seminary verleden herfst, dat Dr Donald Mackenzie de idee had geopperd, dat zij samen wel een dogmatiek konden schrijven. Dr Mackenzie is de opvolger van Dr Geerhardus Vos, onderwijst „Bijbelsche Theologie“ te Princeton, en is dus Gereformeerd. Dat zou een Gereformeerd-Arminiaansch-Barthiaansch-vrijzinnige dogmatiek worden. Gelooft men in Nederland niet dat zulke kan? Och wat maakt dat kleine landje daar de menschen toch klein van uitzicht.

Het raadsel is echter spoedig opgelost. Dr Mackenzie is niet al te erg letterlijk Gereformeerd, hij is nu Barthiaansch-„Gereformeerd“. En hoe zulk een samenstelling kan bestaan, wordt weer opgelost door het feit, dat hij nooit al te letterlijk „Gereformeerd“ is geweest: hij was vroeger Arminiaansch-„Gereformeerd“. Traditioneel en officieel is en was en blijft Dr Mackenzie Gereformeerd; theologisch was hij figuurlijk gesproken Gereformeerd, en is nu eenigszins anders, maar toch nog figuurlijk Gereformeerd.

Jaren geleden schreef Dr Mackenzie eenige artikelen in de „Encyclopedia of Religion and Ethics“ over „Ethics and Morality“, „Free Will“, „Liberalism and Necessitarianism“, „Synergism“ en „Transcendentalism“. Onder zulke onderwerpen moest het verschil tusschen Arminianisme en Calvinisme wel worden besproken.

In zijn artikel over „Synergism“ loochent Dr Mackenzie de leer der uitverkiezing, en leert de algemeene verzoening. Hij zegt: „The synergist fought against a view of God which made Him in the case of some men the obstacle to salvation, and making remedial provision only for some; and in this the synergist was right“ (Vol XII p. 164).

In zijn artikel over de „Vrije Wil“ bestrijdt hij met zoo veel woorden het Calvinistisch standpunt. We kunnen Gods absolute onveranderlijkheid niet zonder meer vasthouden, zegt Dr Mackenzie, dan zouden we des menschen verantwoordelijkheid vernietigen. We moeten dan ook niet met de eigenschappen Gods beginnen om zoo des menschen verantwoordelijkheid te verklaren. We moeten veeleer met onze ondervinding beginnen om dan te zien, in hoeverre we Gods onveranderlijkheid daarmee kunnen verzoenen. Ik geef hier zijn woorden weer. „Can God's sovereignty be reconciled with such freedom as we require? It cannot if God's absoluteness be asserted without qualification; then the moral life becomes unintelligible. Butler has warned us against speculating on how God ought to reveal Himself. We ought rather to find out how he has revealed Himself. So God's absoluteness must be approached from experience. The defect of Augustinianism and Calvinism is that they start from a knowledge of God's absoluteness above experience, deduce logically from this his eternal decrees, and so explain individual experience. We must start from experience, however, and, doing so, the problem is to reconcile God's absoluteness in grace with man's freedom“ (Vol VI, p. 126).

Er waren dus, volgens Dr Mackenzie, in het Calvinisme werkelijke en niet maar schijnbare tegenstrijdigheden. Hoe zoekt hij zelf die tegenstrijdigheden op te lossen? Door het toeval. Dit is zoo ongelooflijk, dat ik zijn woorden weer letterlijk doorgeef: „We need not be afraid of those who cry 'chance'. For there is so much unreason and absurdity, so much cruelty and evil in the world that we welcome even 'chance' if it opens a door to their abolition. That this could be possible without the dangerous gift of free power we cannot conceive. But so imperative is the need of betterment that even this dangerous method is welcome“ (Vol VII, p. 907). Door het toeval, door een niet-Christelijke logica, of liever door de verwerping van alle logica, wilde Dr Mackenzie de schijnbare tegenstrijdigheden van het Calvinisme oplossen toen hij zijn artikelen schreef. Dat was een weltoebereide aarde voor het Barthianisme.

In 1933 schreef Dr Mackenzie een boek. De moeilijkheden van de oude logica waarmee hij in